

Värmdö kommun

Besöksadress: Skogsbovägen 9-11

Postadress: Värmdö kommun

134 81 Gustavsberg

08-570 470 00

varmdo.kommun@varmdo.sewww.varmdo.se

Viltvårdsplan

Dokumenttyp	Riktlinje
Diarienummer	2025KS/0830-1
Lagstadgat styrdokument	-
Ersätter styrdokument	-
Aktualitetsprövning	Inför varje ny mandatperiod
Ansvar	Samhällsbyggnadskontoret
Beslutsnivå	Kommunstyrelsen
Reviderat	-
Beslutsdatum, instans och paragraf	2025-09-17 Kommunstyrelsen § 132

Syfte

Viltvårdsplanen reglerar omfattningen och förvaltningen av all jakt och vilt på kommunal mark i Värmdö. Planen är ett styrande dokument för viltvårdsavtal, vid upphandling av tjänster och framtagande av rutiner gällande kommunens viltvårdsarbete. Syftet är att bevara och förbättra förutsättningarna för viltet, stärka utsatta arters livsmiljö, öka naturupplevelsorna för kommuninvånarna, minska konflikter mellan vilt och människor i bostadsområden samt begränsa antalet viltolyckor. Viltvårdsplanen ska säkerställa en gynnsam bevarandestatus för viltet i enlighet med regeringens miljö kvalitetsmål "Ett rikt växt - och djurliv" och kommunens Miljö- och klimatplan "Hållbara ekosystem och hållbar vatten- och markanvändning".

Målgrupp

Ansvariga för viltförvaltning inom kommunen, kommunala viltvårdare och berörda tjänstemän.

Grundläggande bestämmelser

Det övergripande ansvaret för att vårda och utveckla det vilda djurlivet är fördelat på olika parter och regleras av flera lagar. Viltvården berörs av bland annat miljöbalken (1998:808), vapenlagen (1996:67), skogsvårdslagen (1979:429) och djurskyddslagen (2018:1192). Jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905) är de bestämmelser som mer detaljerat styr viltvården.

Alla markägare har en skyldighet att bedriva viltvård på sina marker, så även kommunen (4 § jaktlagen (1987:259)). Värmdö kommun ska sträva efter att upprätthålla en livskraftig fauna i balans och ett landskap med biologisk mångfald som kan stödja en variation av arter och individer.

Kommunens arbete med viltvård bidrar till uppfyllelse av Miljö- och klimatplan 2020-2030 4:e resultatmål Hållbara ekosystem och hållbar vatten- och markanvändning: "Värmdö kommun ska säkra, bevara och utveckla en fungerande grön och blå infrastruktur som tillhandahåller flera ekosystemtjänster med god kvalitet och kvantitet. Det görs för att stärka den biologiska mångfalden och därmed ekosystemtjänsterna i stadsmiljö och på landsbygden."

Kommunens viltvårdsarbete bidrar till måluppfyllelse genom att:

1. Bevara och främja naturligt rika och livskraftiga viltstammar baserat på markens förutsättningar.
2. Säkerställa att all viltvård utförs på ett tryggt och säkert sätt för allmänheten och viltvårdarna.

3. Minska antalet viltolyckor i trafiken.
4. Balansera viltstammarna för att begränsa skador och undvika störningar för andra intressen.
5. Öka allmänhetens förståelse för kommunens viltvårdsarbete, främja medvetenhet om viltets roll i ekosystemet och hur man kan leva i harmoni med vilt.

Begreppsdefinitioner

Viltvård: bevarande av arter som tillhör landets viltbestånd och fågelarter som tillfälligt förekommer i landet samt främjande av lämplig utveckling av viltstammarna med hänsyn till allmänna och enskilda intressen.¹

Allmän jakt: specificerade tider för jakt på olika vilt utan att särskilt tillstånd krävs.²

Skyddsjakt: jakt som bedrivs för att förhindra skador på mänskliga intressen orsakade av vilda djur. Skyddsjakt tillåter även jakt på fridlysta djur eller djur för vilka jakttiden ännu inte har inträffat, förutsatt att lagens krav är uppfyllda.³

Genomförande

För att uppnå en effektiv viltförvaltning på kommunens markinnehav ska kommunen i samarbete med kommunens anlitade viltvårdare:

1. Reglera viltstammarna med hänsyn till eventuella störningar för människor och för att bevara en mångfald av fauna och flora.
2. Håll regelbundna samrådsmöten mellan förvaltningen och viltvårdare för att diskutera utvecklingen av viltstammarna och andra jaktrelaterade frågor.
3. Ta särskild hänsyn till rörligt friluftsliv vid jakt.
4. Använd blyfri ammunition vid jakt när det är möjligt.
5. Ta hänsyn till viltet och dess naturliga habitat och spridningsvägar vid stadsplanering.
6. Överväg naturvårdsåtgärder såsom gröna korridorer och faunatunnlar för att stärka viltets livsmiljö.
7. Utveckla planeringsunderlag och tekniska lösningar för att minska risken för viltkollisioner på vägar och bevara viltets rörelsefrihet.
8. Tillhandahåll information om viltvård och jakt till allmänheten via kommunens hemsida.

Jaktutövare på kommunens mark ska agera på ett sätt som främjar både säkerhet och allmänhetens förståelse för viltvård och jakt, med god lokalkännedom och vara bosatt i närområdet.

¹ 4 § jaktlagen (1987:259)

² Jaktförordningen (1987:905)

³ 7-8 §§ jaktlagen (1987:259)

Samråd mellan kommun och viltvårdare bör ske före användning av utfodring av vilt för att säkerställa säker och effektiv jakt samt lämpliga placeringar och utformning.

Ansvarsfördelning

Ansvaret för viltvården i kommunen

Kommunstyrelsen har ansvaret att leda och samordna planeringen och uppföljningen av viltvård och upplåtelse av jakträtt. Samhällsbyggnadskontoret har delegerats ansvaret att organisera, planera och genomföra viltvården. Kontoret anlitar viltvårdare och följer upp målen och riktlinjerna för viltvården. Kontoret har även delegerats ansvar för upplåtelse av jakträtt kommunala marker, samt avtal för skydds- och tätortsnära jakt.

Huvudsyftet med viltvård på Värmdö kommuns fastighetsinnehav är att säkerställa en god viltförvaltning, begränsa negativ påverkan av vilt i närheten av bebyggelse samt minska risken för viltolyckor i trafiken. Viltvårdsplanen styr det kommunövergripande viltvårdsuppdraget.

Kommunens ansvar och markinnehav

Värmdö kommun har ett ansvar som fastighetsägare att bedriva viltvård på sina marker. Kommunen har även visst ansvar för viltvården inom detaljplanlagda områden. Ansvaret består bland annat av hantering av sjuka, skadade djur, eller djur som har fastnat inom dessa områden, men större viltförvaltningsinsatser på icke kommunal mark inom detaljplanlagt område ingår inte i det ordinarie kommunala ansvaret.

Värmdö kommuns totala markyta är cirka 300 000 hektar, varav cirka 45 000 hektar utgörs av landyta. Kommunen förvaltar cirka 1 200 hektar skog. Den kommunala grönstrukturen består av parker, naturområden, naturreservat, biotopskyddsområden, gångvägar och privata tomter som tillsammans utgör en viktig del av Värmdös karaktär.

Värmdö kommun har en del av sin yta skyddad som naturreservat eller biotopskyddsområde. Kommunen har några avtal om jakträttsupplåtelser på kommunala fastigheter och på övrig kommunal mark utförs skyddsjakten av kommunens viltvårdare, inklusive inom vissa naturreservat. Huvudsyftet med jakträttsupplåtelse är att säkerställa effektiv viltvård.

Kommunens viltvårdare

Värmdö kommun anlitar viltvårdare för att utföra olika uppgifter relaterade till viltvård och uppnå målen för viltvården. Samhällsbyggnadskontoret ansvarar för att organisera och planera viltvården i samarbete med kommunens viltvårdare. Avtalen löper parallellt med gällande skottlossningstillstånd, och följs upp regelbundet av förvaltningen. Viltvårdarna utför planerade viltvårdsåtgärder,

förmedlar sina kunskaper och erfarenheter gällande djurens beteende och konfliktledning, samt hanterar akuta situationer på kommunal mark eller inom detaljplanelagda områden.

För att bli viltvårdare krävs erfarenhet av viltvård och jakt samt viljan att bidra till viltvården enligt uppsatta mål och riktlinjer. Alla kommunala viltvårdare ska ha försäkring via jägarförbundet, skottlottningstillstånd och jägarexamen. Det är en stor fördel om dem är med i Nationella Viltolycksrådet (NVR) och har tillgång till godkänt eftersökshundekipage och därmed ska dessa kandidater prioriteras vid teckning av nya viltvårdare avtal. Geografisk täckning och tillgänglighet dag- och kvällstid behöver balanseras inom viltvårdare gruppen för att ha en god servicenivå och rimlig fördelning av arbetsborden. Det är också viktigt att ha ett bra säkerhetstänk samt god kommunikations- och samarbetsförmåga. Viltvårdarna ska vara bosatta i Värmdö eller angränsande kommun, ha tillgång till egen bil och körkort samt ha god lokalkännedom.

Det åligger viltvårdaren att svara för att erforderliga ansvarsförsäkringar finns för täckande av eventuella skador på sak eller person till följd av den verksamhet som viltvårdsavtalet omfattar. En god dialog och samarbete mellan kommunen, markägare, viltvårdare och allmänheten är avgörande för effektiv viltvård, och viltvårdarna är kommunens representanter i sina uppdrag. Viltvårdarna ska bära väst som identifierar dem som Värmdö Kommun Viltvårdare, uppföra sig professionellt och respektfullt i samarbete och kommunikation med medborgare och andra parter och använda sig av den rätta utrustningen för det aktuella uppdraget.

Privata fastighetsägare

Som huvudregel är det fastighetsägaren som ansvarar för att förebygga problem med vilda djur på sin egen mark, inklusive att hålla rent och snyggt för att undvika lockande faktorer för djuren. Viltvårdarna kan bidra med rådgivning i mån av tid men kommunen kan inte ansvara för att de viltvårdare som har avtal med kommunen ska utföra åtgärder åt en privat fastighetsägare. Det åligger den enskilda fastighetsägaren att själv anlita en viltvårdare för hjälp utanför det kommunala ansvaret. Eftersom de kommunala viltvårdarna har skottlossningstillstånd inom detaljplanelagt område finns möjlighet för privata fastighetsägare att ta kontakt med dem.

Tillstånd för skjutning

Polismyndighetens tillstånd krävs för skjutning med eldvapen inom område som omfattas av detaljplan. Ett giltigt tillstånd utfärdat av Polismyndigheten är ett krav för viltvårdsavtalets giltighet. Avtalet upphör att gälla om Polismyndighetens tillstånd upphör eller återkallas. Likaså meddelar kommunen Polismyndigheten om avtalet upphör så att skottlossningstillståndet kan återkallas. Polismyndigheten utfärdar ett generellt skottlossningstillstånd inom kommunen. Viltvårdaren ansöker och betalar tillståndsavgiften, vilket kommunen ersätter.

Viltolyckor

Mellan kommunens grönområden finns gröna korridorer där viltet rör sig för att söka bete, partner och vatten. Dessa korridorer korsar ibland vägar och ökar risken för viltolyckor i trafiken. Faktorer som påverkar risken för viltolyckor inkluderar utfodring av viltet, fallfrukt och fruktrester, siktröjning på kommunal och privat mark, varningsskyltar för trafikanter, jakt för att minska viltpopulationen, samverkan med markägare och aktörer samt information till allmänheten om viltolyckor. Förebyggande insatser är en viktig del av kommunens viltvårdsansvar.

Eftersök av trafikskadat vilt hanteras alltid av polisen (via samtal till 112) och viltvårdare anslutna till NVR (Nationella viltolycksrådet). Samarbete och en bredare förståelse av lägesbilden för viltvård på Värmdö underlättas med kommunala viltvårdare som är också NVR-anslutna.

Enligt Jaktförordningen (1987:905) är den som är inblandad i en viltolycka skyldig att göra en polisanmälan och märka ut platsen där olyckan inträffade. Detta gäller för älg, rådjur, hjort, vildsvin, björn, varg, järv, lo, utter, örn och mufflonfår. Att underlåta att anmäla en viltolycka med något av dessa djur är straffbart och kan leda till böter. Vid mottagande av information om en viltolycka gör polisen en bedömning och kontaktar en representant från Nationella viltolycksrådet (NVR) som har god lokalkännedom och kan initiera eventuella eftersök för att minska djurets lidande. Polisen ansvarar inte för att ta hand om döda djur, det åligger fastighetsägaren. Polis skickas till olycksplatsen vid alla fall där det har skett personskador.

Naturvårdsverkets och länsstyrelsens roll

Naturvårdsverket är den myndighet som ansvarar för jaktfrågor och arbetar för en hållbar viltvård. Länsstyrelsen har flera ansvarsområden inom jakt och viltfrågor, inklusive att informera jägare och markägare, registrera jaktområden, tilldela licenser samt samla in och sammanställa avskjutningsstatistik. Länsstyrelsen administrerar förvaltningen av älg- och kronhjortsstammarna, leder den regionala förvaltningen av de stora rovdjuren, kan i vissa fall ge tillstånd till skydds jakt och utökade jakttider samt erbjuda bidrag till skadeförebyggande åtgärder och ersätta skador orsakade av fredat vilt.